

НАПРЯМ 5. УКРАЇНА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРОСТОРИ: ІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ, МОВНА ПОЛІТИКА ТА ГУМАНІТАРНА ДИПЛОМАТІЯ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-621-1-24>

Євстратенко Д. О.,

*студентка 4 курсу заочної форми навчання
за спеціальністю 035 – Філологія
кафедри слов'янської та романо-германської філології
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

Бессараб О. В.,

*кандидат філологічних наук, доцент,
проректор з науково-педагогічної діяльності
та інноваційного розвитку
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

ПЕРЕКЛАД ОФІЦІЙНО-ДІЛОВИХ ТЕКСТІВ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Актуальність проблеми перекладу офіційно-ділових текстів англійською мовою зумовлена процесами глобалізації та активним розвитком міжнародних економічних, політичних і правових відносин. Державні установи, бізнес-структури, освітні та громадські організації дедалі частіше взаємодіють із закордонними партнерами, що вимагає точного й нормативно виваженого перекладу договорів, угод, офіційних листів, звітів, довідок та інших документів. Будь-які помилки або неточності у таких перекладах можуть призвести до правових непорозумінь, фінансових втрат та шкоди діловій репутації.

Особливої ваги ця проблема набуває в умовах євроінтеграційних процесів України та участі країни у міжнародних проектах і програмах. Переклад офіційно-ділових текстів вимагає ґрунтовного знання норм ділового стилю, термінології та особливостей правових і адміністративних систем різних країн. Саме тому дослідження специфіки та проблем перекладу таких текстів є надзвичайно актуальним і необхідним для підготовки фахівців, здатних забезпечити ефективну й коректну міжнародну комунікацію.

За словами О. Левчука, офіційно-діловий стиль охоплює мову державних законів, указів, статутів, постанов, наказів, резолюцій, розпоряджень, договорів, контрактів, довідок, заяв та інших документів, основним призначенням яких є повідомлення та доведення до відома громадян, установ і організацій нормативно-правових актів [4, с. 163]. Цей функціональний стиль вирізняється високим ступенем формалізації та стандартизації мовних засобів, що забезпечує точність і однозначність переданої інформації. Лексика офіційно-ділових текстів характеризується переважанням термінологічних одиниць, канцеляризмів, сталих виразів і абревіатур, що сприяє структурованому, логічно послідовному викладу нормативно-правових відомостей.

Також на лексичному рівні офіційно-ділові тексти англійською та українською мовами характеризуються значною присутністю термінології, стандартизованих кліше, абревіатур і скорочених форм. Англійські тексти містять численні юридичні та адміністративні терміни, сталий фразеологічний матеріал, наприклад – “in accordance with”, “coming into force”, “on the basis of”, які функціонують як мовні кліше та підкреслюють формальність вислову [8, с. 139]. У текстах українською мовою простежуються канцеляризми та стандартизовані формули для фіксації юридичних дій і процесів. Більшість англійської правничої лексики має латинське або французьке походження, що зумовлює її специфічність та складність для розуміння неспеціалістами [8, с. 137].

Дослідження Г. Захара показують застосування перекладацьких трансформацій компресії та декомпресії при перекладі англійських договорів українською мовою, коли компресія спрощує або вилучає певні лексичні одиниці через відсутність аналогів у цільовій мові, а декомпресія навпаки вводить додаткові слова для пояснення або уточнення термінів [2, с. 154–157].

На морфологічному рівні офіційно-ділові тексти демонструють схожі тенденції: переважання іменників, особливо дієслівних іменників, використання дієслів в інфінітивних та безособових формах [1, с. 64; 7, с. 19]. На синтаксичному рівні тексти обох мов вирізняються широким використанням складних конструкцій, підрядних речень, переліків та багатоконпонентних придаткових частин, що забезпечує логічну організацію та повноту викладу [3, с. 282]. Стилістично та прагматично офіційно-ділові тексти відзначаються відсутністю емоційності, авторського стилю та образності, орієнтовані на нейтральну й формально нормативну передачу інформації, що сприяє стабільності інтерпретації та передбачуваності правових наслідків [3, с. 282].

Варто зазначити, що стратегії перекладу офіційно-ділових текстів спрямовані на досягнення формальної та функціональної еквівалентності між вихідним і цільовим текстами: «у цьому контексті взаємодія академічних установ, мовознавчих центрів і державних органів створює основу для вироблення узгодженої стратегії розвитку української

ділової мови» [5, с. 636–637]. Концепція функціональної та динамічної еквівалентності передбачає, що переклад має викликати у реципієнта ефект, подібний до оригіналу. Часто використовується комбінований підхід, що поєднує елементи формального та динамічного перекладу.

Основні труднощі перекладу пов'язані з термінологічною неоднозначністю, відсутністю прямих еквівалентів, а також відмінностями у лексико-синтаксичних і культурних нормах між мовними системами. Перекладачі стикаються з проблемами передачі юридичних конструкцій, модальних формулювань та специфічних граматичних структур. Як зазначає А. Папура, терміни-словосполучення є особливо складними, оскільки потребують точного відтворення змісту в цільовій мові, а багатозначність юридичної лексики ускладнює процес перекладу [6, с. 58].

Отже, переклад офіційно-ділових текстів англійською мовою є надзвичайно важливим для забезпечення точності, зрозумілості та правової коректності міжнародної комунікації. Він потребує глибокого знання лексики, граматичних конструкцій, термінології та культурно-правових особливостей обох мов. Складність перекладу зумовлена багатозначністю термінів, відсутністю прямих еквівалентів та специфікою юридичних конструкцій, що підкреслює необхідність професійної підготовки фахівців.

Список використаних джерел:

1. Бойко Я. В. Узагальнена система перекладацьких відтворень у досягненні еквівалентності й адекватності у перекладі. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов.* 2025. № 101. С. 60–74. <https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/30746/1/%d0%91%d0%be%d0%b9%d0%ba%d0%be%d0%9d%d1%96%d0%ba%d0%be%d0%bd%d0%be%d0%b2%d0%b0%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%8f.pdf>

2. Захар Г. І. Компресія та декомпресія в англо-українських перекладах текстів офіційно-ділового стилю. XXXII International scientific and practical conference “*Global Trends and Direction of Scientific Research Development*” (July 31-August 2, 2024) Hamburg, Germany. International Scientific Unity, 2024. С. 154–157. https://www.researchgate.net/profile/Larisa-Ivasko/publication/391977612_PIDTRIMKA_INNOVACIJNOGO_ROZVITKU_PERSONALU_PIDPRIEMSTV_V_UKRAINI/links/682f119bdf0e3f544f570dea/PIDTRIMKA-INNOVACIJNOGO-ROZVITKU-PERSONALU-PIDPRIEMSTV-V-UKRAINI.pdf#page=155

3. Кобякова І. К. Механізми перекладу складних речень як мінімальної одиниці перекладу в англійській мові. *The 4th International scientific and practical conference “Topical issues of the development of modern science” (December 11–13, 2019).* Sofia : Publishing House

“ACCENT”, 2019. С. 412–420. <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/aec64259-8002-412c-bf18-0a8a9b1a7962/content>

4. Левчук О. Лексико-семантичні особливості перекладу текстів офіційно-ділового стилю. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 65. Т. 2. С. 162–167. https://www.aphn-journal.in.ua/archive/65_2023/part_2/65-2_2023.pdf#page=162

5. Мунтян О. О. Лінгвістичні аспекти функціонування української ділової мови в умовах євроінтеграційних процесів. *Вісник науки та освіти*. 2025. № 10 (40). С. 632–646. <https://test.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/31861/3/Вісник%2010%2840%29%20%281%29-633-647.pdf>

6. Цапура О. Основні прийоми перекладу юридичної термінології в офіційно-діловому мовленні. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*: зб. наук. пр. студентів і молодих вчених. Хмельницький: Поліdruk, 2023. Вип. 1. С. 57–60. <https://elar.khmnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8b40beb2-d92a-463e-9bc1-5836efff6ffd/content#page=59>

7. Царьова І. В., Мірошніченко Л. В. Українська мова правничого професійного спрямування: метод. рек. Дніпро: ДДУВС, 2025. 64 с. https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/15917/1/макет_Методичні%20Рекомендації%202025.pdf

8. Rajabova S. Extralinguistic and linguistic features of the official business style in English. *Scientific notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Series: Philology, Journalism*. 2024. Vol. 1, № 2. P. 136–145. https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/2_2024/part_1/27.pdf